

Slotsholmsgade 10-12
DK-1216 København K

T +45 7226 9000
M sum@sum.dk
W sum.dk

Statsrevisorernes Sekretariat
Folketinget
Christiansborg
1240 København K
ministersvar@ft.dk

Dato: 13-05-2024
Enhed: Psykiatri og Misbrug
Sagsbeh.: Emma Lea Stenbæk
Nielsen
Koordineret med:
Sagsnr.: 2024 - 3448
Dok. nr.: 126358

Indenrigs- og sundhedsministerens redegørelse til Statsrevisorerne vedr. beretning nr. 10/2023 om overholdelse af udredningsretten for børn og unge i psykiatrien

Statsrevisorerne har den 15. februar 2024 fremsendt beretning nr. 10/2023 om overholdelse af udredningsretten for børn og unge i psykiatrien og har samtidig anmodet om en redegørelse for de foranstaltninger og overvejelser, som beretningen giver anledning til.

Jeg vil for det første kvittere for, at beretningen sætter fokus på et særdeles vigtigt område, som fortsat fortjener stor opmærksomhed, og for det andet for, at beretningen har belyst en række problematikker, som jeg og regionerne vil fokusere på og tage ved lære af.

. / . Til brug for ministerredegørelsen er der indhentet udtalelser fra regionsrådene, som er indarbejdet i redegørelsen. Udtalelserne fra regionsrådene er vedlagt som bilag. Derudover har Danske Regioner fremsendt en udtalelse, som ligeledes vedlægges.

Generelle bemærkninger til beretningen

I beretningen kritiseres regionerne for ikke at overholde retten til hurtig udredning (udredningsretten) i børne- og ungdomspsykiatrien. Kritikken tager afsæt i flere aspekter af regionernes overholdelse af udredningsretten. Rigsrevisionen kritiserer ligeledes, at Indenrigs- og Sundhedsministeriet ikke har understøttet en korrekt og ensartet registrering af udredningsretten på tværs af regionerne.

Rigsrevisionens undersøgelse er afgrænset til patienter, der er henvist til udredning i børne- og ungdomspsykiatrien fra 3. kvartal 2019 til og med 4. kvartal 2022. Undersøgelsesperioden ligger således hovedsageligt forud for min tiltrædelse som minister i december 2022. Det bemærkes i øvrigt, at udredningsretten i psykiatrien var suspenderet fra 18. marts 2020 til 31. august 2020 for at sikre, at der på sygehusene kunne foretages den nødvendige prioritering under COVID-19. Der var i hele sundhedsvæsenet udfordringer med lange ventetider i perioden 2020 til 2022 som følge af COVID-19 og overenskomstkonflikten på sygeplejerskeområder i 2021 og konsekvenserne heraf.

Udfordringer ift. at sikre ensartet regional praksis indgik også i Rigsrevisionens undersøgelse fra 2018 om overholdelse af udredningsretten på flere områder, herunder også børne- og ungdomspsykiatrien. Som følge heraf igangsatte det daværende Sundheds- og Ældreministerium et arbejde med at opdatere vejledning om frit sygehusvalg m.m. Ved beretning fra juni 2022 fandt Statsrevisorerne det meget utilfredsstillende, at arbejdet med at opdatere vejledningen endnu ikke var afsluttet.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet anerkender og beklager, at ministeriet ikke har fulgt tilstrækkeligt op på tidligere anbefalinger fra Rigsrevisionen

Efter mit ministerium gjorde mig bekendt med Rigsrevisionens kritik, har jeg haft et stort fokus på, at der sikres en korrekt registreringspraksis i regionerne. Ligesom den nuværende regering generelt har et særligt fokus på at sikre en gradvis opbygning af kapaciteten og nedbringe ventetiderne til udredning i børne- og ungdomspsykiatrien.

Jeg vil samtidig slå fast, at udfordringerne i børne- og ungdomspsykiatrien ikke er løst med enkeltstående indsatser, og at Rigsrevisionens beretning belyser generelle kapacitetsudfordringer i en hårdt presset psykiatri. De overvejelser og tiltag, beretningen har givet anledning til, skal derfor ses i sammenhæng med regeringens fortsatte fokus på og historiske store løft af psykiatrien.

I det følgende vil jeg forholde mig til beretningens delkonklusioner samt til udtalelserne fra regionsrådene i den udstrækning, de måtte adressere de respektive delkonklusioner.

Delkonklusion: Regionernes overholdelse af udredningsretten

Rigsrevisionen konkluderer, at regionerne ikke har sikret, at børn og unge udredes for psykisk sygdom inden for de lovpligtige 30 dage og informeres om deres rettigheder i overensstemmelse med loven. Rigsrevisionens undersøgelse viser, at regionerne i 70 pct. af forløbene i børne- og ungdomspsykiatrien ikke udreder patienterne inden for de lovpligtige 30 dage. Rigsrevisionen vurderer, at der i 3 pct. af forløbene er gyldige årsager til, at patienterne ikke udredes inden for de lovpligtige 30 dage.

Jeg bemærker, at Region Syddanmark og Region Midtjylland begge påpeger, at Rigsrevisionens metode ikke nødvendigvis giver et retvisende billede af udledningstiden i børne- og ungdomspsykiatrien. Region Midtjylland gør i den forbindelse også opmærksom på, at det er en lægefaglig vurdering, hvornår et forløb overgår fra udredning til behandling. Jeg er overordnet enig med regionerne heri. Mit ministerium har tilsvarende påpeget problemer med metoden, og jeg har i forlængelse heraf noteret mig, at Rigsrevisionen oplyser, at deres analysemetode ikke kan bruges til at vurdere den præcise udledningstid for den enkelte patient.

Både jeg og regionerne anerkender dog, at Rigsrevisionens resultater kan og skal bruges som en overordnet indikation af de klare udfordringer i børne- og ungdomspsykiatrien.

Alle fem regioner anerkender Rigsrevisionens kritik af, at det i for mange forløb i børne- og ungdomspsykiatrien ikke har været muligt at udrede børn og unge inden for de lovpligtige 30 dage. Regionerne bemærker, at der har været en stigning i antallet af henvisninger til børne- og ungdomspsykiatrien i undersøgelsesperioden og tilkendegiver, at kapaciteten på området har været under et massivt pres.

Jeg hæfter mig ved at, alle fem regioner oplyser, at de har iværksat tiltag for at understøtte en kapacitetsudbygning i børne- og ungdomspsykiatrien og dermed nedbringe ventetiderne til udredning. Samtlige regioner oplyser, at de har fokus på at tilrettelægge bedre patientforløb i børne- og ungdomspsykiatrien, bl.a. ved at gennemføre en omlægning af kapaciteten med henblik på at frigive ressourcer til børne- og ungeområdet.

Regeringen har med den seneste psykiertiaftale fra november 2023 haft et særligt fokus på at tilføre midler til den løbende kapacitetsopbygning i børne- og ungdomspsykiatrien samt sikre rettidig udredning og behandling af høj kvalitet. Regionernes fokus på at udbygge kapaciteten i børne- og ungdomspsykiatrien skal derfor også ses i sammenhæng med regeringens massive løft af børne- og ungdomspsykiatrien fra 2024 og frem.

I tilknytning til Rigsrevisionens konklusion vedr. overholdelse af udredningsretten, hæfter jeg mig også ved, at en undersøgelse foretaget i samarbejde med VIVE viser en sammenhæng mellem socioøkonomisk baggrund og varighed af udredningsforløbet. Undersøgelsen belyser ikke de bagvedliggende årsager til de påviste forskelle i udredningstider, og sammenhængen varierer på tværs af regionerne.

Der kan være mange grunde til, at et udredningsforløb strækker sig over længere tid. Eksempelvis vil nogle udredningsforløb være særligt komplekse og kræve en særlig indsats, f.eks. hvis barnet kommer fra en baggrund med omsorgssvigt.

Men det er afgørende, at vi har et stærkt offentligt sundhedsvæsen, hvor alle kan få hjælp, hvis de har brug for det. Derfor tager vi det også alvorligt, når rapporten fra VIVE, der indgår i rigsrevisionens beretning, indikerer at socioøkonomisk baggrund kan have en betydning for ventetiden til udredning.

Jeg bemærker i den forbindelse, at flere af regionerne oplyser, at undersøgelsen giver anledning til at undersøge forskelle i udredningstid og bagvedliggende årsager, nærmere. Ligesom jeg selv, på baggrund af Rigsrevisionens beretning, vil være særligt opmærksom på lige adgang i forbindelse med det igangværende arbejde med justering af patientrettighederne i børne- og ungdomspsykiatrien.

Delkonklusion: Information om patientrettigheder og udarbejdelse af udredningsplaner

Rigsrevisionens konkluderer, at regionerne ikke i tilstrækkelig grad har informeret børn og unge om deres rettigheder i overensstemmelse med loven eller givet børn og unge de udredningsplaner, de har ret til.

I deres bidrag anerkender alle fem regioner problemet og understreger, at det er afgørende, at børn og unge i psykiatrien informeres om deres rettigheder i overensstemmelse med loven og modtager udredningsplaner i de tilfælde, hvor udredningsretten ikke overholdes. Jeg forventer naturligvis, at regionerne vil have fortsat og kontinuerligt fokus på at informere børn og unge om deres rettigheder og udredningsforløb i overensstemmelse med loven.

Jeg vil samtidig understrege, at en korrekt registrering af udredningsretten er en afgørende forudsætning for, at børn og unge kan oplyses om deres patientrettigheder og modtage en udredningsplan i overensstemmelse med loven. Både Region Midtjylland og Region Nordjylland bemærker i den forbindelse, at de følger en korrekt registreringspraksis og derfor har sikret, at børn og unge oplyses om deres patientrettigheder i overensstemmelse med loven. Region Midtjylland påpeger, at det virker unuanceret at sidestille regionerne i den samlede konklusion.

Det er naturligvis afgørende for mig, at børn og unge, der har behov for hjælp i den regionale behandlingspsykiatri, oplyses tilstrækkeligt om deres rettigheder uanset hvor i landet, de bor. Det fremgår klart og tydeligt af den gældende lovgivning, at patienter i psykiatrien, såvel som i somatikken, skal informeres om deres patientrettigheder. Jeg finder det derfor glædeligt, at regionerne, på baggrund af Rigsrevisionens beretning, vil have et skærpet fokus på at informere børn og unge i psykiatrien om deres rettigheder.

Delkonklusion: Den regionale registreringspraksis

Rigsrevisionen konkluderer, at regionerne i varierende omfang har indberettet, at patienter er endelig udredt efter første samtale, selvom en stor del af disse patienters udredningsforløb fortsætter efterfølgende. Rigsrevisionen konkluderer, at Region Sjælland, Region Hovedstaden og Region Syddanmark systematisk har indberettet, at patienter er endelig udredt efter første samtale, selv om en stor del af disse patienters udredningsforløb fortsætter efterfølgende.

Danske Regioner oplyser, at de, i samarbejde med en underarbejdsgruppe af klinikere og sparring fra regionerne, har udarbejdet en fællesregional retningslinje og eksempelsamling for udredning i psykiatrien. Danske Regioner oplyser, at den fællesregionale retningslinje og den fællesregionale eksempelsamling har til formål at bidrage til en ensartet fortolkning af udredningsretten på tværs af regionerne.

Jeg noteret mig desuden, at Danske Regioner i deres høringssvar har oplyst, at de ligeledes har konstateret uoverensstemmelser i registreringspraksissen i voksenpsykiatrien. Mit ministerium har tidligere undersøgt, om der er tegn på regionale forskelle i andelen af patienter i voksenpsykiatrien, som er registreret som endelig udredt på 1. kontakt. Der er her konstateret en vis variation på tværs af regionerne, men markant mindre end i børne- og ungdomspsykiatrien. Ministeriet følger dog denne udvikling såvel i børne- og ungespsykiatrien som i voksenpsykiatrien tæt og har tidligere bestilt nye data ved Sundhedsdatastyrelsen. Såfremt disse data tyder på forskelle i registreringen på tværs af regioner, vil jeg tage fat i regionerne.

Jeg noterer mig i øvrigt, at alle regioner anerkender, at der skal være en korrekt og ensartet registreringspraksis i henhold til gældende lovgivning. Samtlige regioner oplyser, at den fællesregionale retningslinje er medvirkende til at sikre en korrekt og ensartet registreringspraksis på tværs af regionerne.

Fsva. angår de tre regioner, som ifølge Rigsrevisionen systematisk har indberettet, at patienter er endelig udredt efter første samtale, hæfter jeg mig ved, at de også vil sikre, at registreringen fremadrettet sker i overensstemmelse med gældende lovgivning.

Rigsrevisionens konkluderer videre, at Indenrigs- og Sundhedsministeriet ikke har understøttet, at regionerne har en korrekt og ensartet indberetning af overholdelsen af udredningsretten i børne- og ungdomspsykiatrien.

Rigsrevisionen anbefaler, at Indenrigs- og Sundhedsministeriet sikrer, at regionernes registreringspraksis bliver retvisende.

Jeg anerkender, at en retvisende registreringspraksis i regionerne er afgørende for en retvisende monitorering af overholdelsen af udredningsretten. Jeg kan oplyse, at jeg efter min tiltræden som minister har været meget optaget af at følge op på

Rigsrevisionens tidligere kritik og sikre, at der kommer styr på regionernes fortolkning af udredningsretten og heraf en korrekt registreringspraksis.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet udstedte sidste år en opdateret vejledning om frit sygehusvalg, udvidet frit sygehusvalg, ret til hurtig udredning og information til henviste patienter. Vejledningen skal sikre en korrekt og ensartet fortolkning af udredningsretten på tværs af de 5 regioner.

Flere af regionerne understreger også, at der i langt de fleste udredningsforløb i børne- og ungdomspsykiatrien i praksis tilbydes behandling sideløbende med udredningen. Ligesom det, i nogle særligt komplekse tilfælde, kan være vanskeligt at foretage en udredning inden for 30 dage i børne- og ungdomspsykiatrien.

Jeg har på baggrund af Rigsrevisionens beretning derfor nedsat et bredt rådgivende udvalg, der skal klarlægge rammerne for udredning og behandling i børne- og ungdomspsykiatrien. På baggrund af afdækningen skal udvalget udforme forslag til, hvordan patientrettighederne i børne- og ungdomspsykiatrien kan gentænkes og styrkes, så de i højere grad understøtter den faktiske virkelighed, der møder børn, unge og deres familier.

I den forbindelse hæfter jeg mig også ved, at flere af regionerne påpeger, at der i øjeblikket findes ganske få samarbejdsaftaler med private behandlingstilbud under det udvidet frit sygehusvalg. I de tilfælde, hvor børn og unge ikke udredes inden for de lovpligtige 30 dage, kan det således være en udfordring at anvise et alternativt udredningstilbud. Repræsentanter for de private aktører er en del af det rådgivende udvalg for patientrettigheder. Det rådgivende udvalg forholder sig derfor også til, hvordan vi sikrer, at patientrettighederne kan bidrage til at skabe de rette forudsætninger for den bedst mulige inddragelse af private aktører.

Opsamling

Afslutningsvis vil jeg igen kvittere for, at beretningen sætter fokus på vigtige udfordringer i børne- og ungdomspsykiatrien. Udfordringer, som vi skylder både børnene, de unge og deres familier, at tage alvorligt.

Jeg og regionerne tager beretningens kritik og resultater til efterretning, og bruger beretningen som vigtig læring i vores videre arbejde. Mit ministerium udstedte som nævnt allerede sidste år en opdateret vejledning, der skal understøtte en korrekt og ensartet registrering i regionerne. Men mit og regionernes arbejde med at følge op på Rigsrevisionens anbefalinger er langt fra i mål.

Regeringen har et stort fokus på at sikre et massivt kapacitetsløft i psykiatrien bredt set og specifikt i børne- og ungdomspsykiatrien. Ligesom vi ser på, hvordan vi kan styrke børn og unges patientrettigheder i psykiatrien. Sideløbende med de indsatser, vi allerede har iværksat, vil vi naturligvis følge området tæt og fortsat følge udviklingen i ventetiderne til udredning.

Der er tilsendt en kopi af dette brev inkl. udtalelser fra de fem regionsråd til Rigsrevisionen på rr@rigsrevisionen.dk

Med venlig hilsen

Sophie Løhde